

Taal is zeg maar echt zijn ding

“Mama, hij plaagt me steeds omdat hij groter is als mij.” Natúrlíjk hoop je dat je kind het er op taalgebied een stukkie beter van af zal brengen. Het goede nieuws is: als ouder heb je hier veel invloed op. Vergelijk het met papegaaien. Tekst: Petra Schouten Met medewerking van: prof. dr. Paul Leseman (Universiteit Utrecht)

1 ‘Academisch’ taalgebruik is oké, zolang je kind het snapt. In een spannend verhaaltje blijft de betekenis langer hangen: ‘Een periscoop is een uitschuifbare verrekijker waarmee je om een hoekje kunt gluren. Onderzeeërs hebben een periscoop op het dek staan, zodat ze zelfs als ze onder water liggen, toch nog de vijand in de gaten kunnen houden.’ Mm, dat klinkt toch al heel anders dan: ‘Wij vinden het unaniem amoreel en disfunctioneel dat jij je bord niet leeg eet, hier staan restricties voor die wij in de appendix van ons planbord zullen noteren.’

6 Breid het voorleesritueel uit. Lees niet alleen de tekst voor, maar bespreek ook even de tekeningen. ‘Wat heeft de prinses nou op haar hoofd?’ ‘Welke dieren zie je en welk geluid maken ze?’ ‘Hoeveel ballonnen heeft dat meisje in haar hand?’ Is je kind 5 jaar of ouder, dan is die interactie minder belangrijk. Je zult wel gemerkt hebben dat je kind zelf al een rijke fantasie heeft. Plaatjes zijn dus niet meer per se nodig om dat aan te wakkeren.

2 Rek elk gesprek. Stel open vragen: ‘Waar heb je dat eerder gezien?’ – ‘Waar gebruik je dat voor?’ – ‘Hoe heb je dat gemaakt?’ En, ook niet onbelangrijk: vul je kind nadat hij een antwoord heeft gegeven aan en neem daar de tijd voor (vijf minuten voordat jullie weg moeten is een minder geschikt moment).

Giet de uitleg van moeilijke woorden in een spannend verhaal, dan blijft de betekenis langer hangen

7 Prentenboeken zonder tekst (zoals ‘De gele ballon’ van Charlotte Dematons of ‘De boomhut’ van Marije en Ronald Tolman) zijn een fantastische manier om nieuwe woorden te leren. Probeer het niveau van simpelweg ‘Wat zie je?’ te overstijgen. Dus niet alleen: ‘Kijk, dat schip zinkt,’ maar laat je kind een reden bedenken waarom dat schip zinkt.

3 Met dinosauriërs, ridders en prinsessen scoor je altijd, maar ook serieuzere onderwerpen lenen zich voor prachtige verhalen. Wedden dat je kind aan je lippen hangt als je vertelt over Afrika? Dat daar mensen in rieten hutjes wonen, tussen de leeuwen. Dat zij geen stromend water hebben zoals wij, maar dat moeders en kinderen soms kilometers – van ons huis naar oma! – moeten lopen voor een kan water. Om die daarna op hun hoofd terug te dragen naar het dorp.

8 Moeilijk onderwerp? Gebarentaal wil nog weleens helpen. Beeld het voorwerp of de handeling uit, spring, wijs, kijk boos of lach om de diepere betekenis van woorden, zinnen of verhalen te ondersteunen. Overdrijven mag! Dit is je kans om je acteertalent boven te laten drijven of je *drama queen*-gehalte wat op te krikken.

4 Van tekenfilms met veel gebral en weinig mooie woorden is nog nooit iemand slimmer geworden. Televisieprogramma’s als ‘Sesamstraat’ en het ‘Jeugdjournaal’ dragen wel op een positieve manier bij aan het leren van taal. Maar ook van mooie kinderseries (‘De Daltons’, ‘Ik ben Willem’) of een leuke familiefilm (‘Dik Trom’, ‘Het zakmes’) steekt je kind veel op. ‘Het is een bijzonder kind, en dat is ie!’

9 Verbeter taalfouten, maar doe het subtiel. Hang dus niet, hoe goed bedoeld ook, Papa Betweter of Ik-Weet-Alles-Beter-Mama uit. Voorbeeldje? Na een trots: ‘Ik heb mijn glas leeggedrinkt’ antwoord je in plaats van: ‘Nee joh, het is leeggedronken’: ‘Goed zo, je hebt je glas leeggedronken.’

5 Natuurlijk leert je kind iets van een museumbezoekje, maar taalontwikkeling is niet per se verbonden aan hoogculturele uitjes. Ook van een dagje pretpark kan je kind leren. Tenminste, als je als ouder meer dan ‘oeh’ en ‘aah’ roept. Leg uit wat zwaartekracht is, begin over de snelste achtbaan ter wereld of die met de meeste loopings. Weet je weinig over het onderwerp, dan kun je natuurlijk altijd nog vertellen over die keer dat jij groen en geel zag na een ritje (wat dan weer hetzelfde is als heel erg misselijk).

10 Gaan jouw nekharen ook rechtoverreind staan als je een moeder tegen haar 8-jarige kind hoort zeggen: ‘Mama vindt het niet zo leuk dat je dit doet?’ (Of erger nog: als je jezelf erop betrapt...) Oké, tegen een 2- of 3-jarige kan het nog door de beugel. Gebruik je de ik-vorm, dan raakt een peuter in de war. ‘Wie, ik? Ik ben toch ik?’ Maar vanaf zijn 4e kan je kind uit de rest van wat je zegt, prima opmaken wie met die ‘ik’ wordt bedoeld. Gooi die persoonlijke voornaamwoorden er dus maar in en zet de babytaal in de ijskast.